

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЄЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ADAPTIVE MANAGEMENT THE CAPITALIZATION OF AN ENTERPRISE'S INTELLECTUAL POTENTIAL

УДК 656.078.13

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct61-11>**Ареф'єва О.В.**д.е.н., професор,
завідувачка кафедри економіки
повітряного транспорту
Національний авіаційний університет**Ареф'єв С.О.**д.е.н.,
професор кафедри
технологій управління
Національний авіаційний університет**Зиз Д.О.**аспірант кафедри економіки
повітряного транспорту
Національний авіаційний університет**Arefieva Olena**

National Aviation University

Arefiev Sergey

National Aviation University

Zyz Dmitry

National Aviation University

У статті розглянуто підходи до визначення сутності понять «інтелектуальний потенціал» та «капіталізація». Виявлено, що нині інтелектуальний потенціал та знання відіграють провідну роль у формуванні економічного потенціалу підприємства, здійсненні інвестиційної та інноваційної діяльності. Інтелектуальний потенціал залежить від можливостей використання знань у процесі господарської діяльності. Визначено основні види капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств в умовах адаптивності. Основними видами капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств в умовах адаптивного середовища є реальна, фіктивна, маркетингова, пряма та зворотна. Виявлено та описано основні бізнес-процеси адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства. Запропоновано сучасні пріоритетні напрями адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу. Подальші дослідження будуть спрямовані на формування механізму адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства.

Ключові слова: капіталізація, інтелектуальний потенціал, адаптивне управління, підприємство, економічний потенціал підприємства, конкурентоспроможність, знання, інтелектуальний капітал.

В статье рассмотрены подходы к определению сущности категорий «интеллектуальный потенциал» и «капитализация».

Выявлено, что интеллектуальный потенциал и знания играют ведущую роль в формировании экономического потенциала предприятия, осуществлении инвестиционной и инновационной деятельности. Интеллектуальный потенциал зависит от возможностей использования знаний в процессе хозяйственной деятельности. Определены главные виды капитализации интеллектуального потенциала компаний в условиях адаптивности. Основными видами капитализации интеллектуального потенциала предприятий в условиях адаптивной среды является реальная, фиктивная, маркетинговая, прямая и обратная. Выявлены и описаны основные бизнес-процессы адаптивного управления капитализацией интеллектуального потенциала предприятия. Предложены современные приоритетные направления адаптивного управления капитализацией интеллектуального потенциала. Последующие исследования будут направлены на формирование механизма адаптивного управления капитализацией интеллектуального потенциала предприятия.

Ключевые слова: капитализация, интеллектуальный потенциал, адаптивное управление, предприятие, экономический потенциал предприятия, конкурентоспособность, знание, интеллектуальный капитал.

The article is devoted to the main aspects of adaptive management of capitalization of intellectual potential of an enterprise. Theoretical and methodological basis of the study are scientific articles and developments of domestic scientists. The methods that were used to conduct the study are: systematization and structuration to identify the main trends in the categories of "intellectual potential" and "capitalization"; system analysis to identify the main types of capitalization of intellectual potential of enterprises in an adaptive environment; generalization in forming the conclusions of the research study. The aim of the article is to investigate and justify the main aspects of the adaptive management of the capitalization of intellectual potential of the enterprise in modern transformational conditions. The article considers approaches to defining the essence of the statements "intellectual potential" and "capitalization". It was found that the intellectual potential and knowledge play a leading role in the formation of economic potential of the enterprise, the implementation of investment and innovation activities. Intellectual potential depends on the ability to use knowledge in the process of economic activity. The main types of capitalization of intellectual potential of companies in an adaptive environment were determined. The main types of capitalization of intellectual potential of companies in an adaptive environment are real, fictitious, marketing, direct and reverse. The main business processes of adaptive management of capitalization of intellectual potential of an enterprise were identified and described. Modern priority directions of adaptive management of intellectual potential capitalization are proposed. The practical value of the obtained results consists in actualization of tools of adaptive management of capitalization of intellectual potential of enterprises for use in theoretical research and practical work of enterprises. Subsequent research will be aimed at forming a mechanism of adaptive management of capitalization of intellectual potential of the enterprise.

Key words: capitalization, intellectual potential, adaptive management, enterprise, economic potential of enterprise, competitiveness, knowledge, intellectual capital.

Постановка проблеми. Активний розвиток інтелектуального бізнесу та швидкі темпи трансформацій у суспільстві та його економічній сфері спонукають вітчизняні підприємства досліджувати та використовувати методи адаптивного управління щодо капіталізації інтелектуальних продуктів їхньої діяльності, тобто інтелектуального

потенціалу. Сучасні умови та середовище, в яких здійснюють свою діяльність підприємства, свідчать про те, що нині інтелектуальний потенціал та знання відіграють основну роль у формуванні його економічного потенціалу, здійсненні інвестиційної та інноваційної діяльності, які, своєю чергою, відображають його конкурентні переваги на

національних, регіональних та міжнародних ринках. Проте наявність потужного інтелектуального потенціалу не є запорукою успішного ведення бізнесу, зростання конкурентоспроможності, нарощування прибутковості та ефективності підприємства, оскільки для цього система управління підприємством має забезпечити належний рівень його капіталізації. Одним із чинників швидких темпів нарощування інтелектуального потенціалу є цифрові трансформації, основою яких є інтелектуальна діяльність та знання людини, які досить складно оцінити, визначити їх вартість та сформулювати актуальну систему управління ним. Саме тому процеси капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств постійно потребують використання інструментів управління, яке у сучасних реаліях набуває властивостей адаптивного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми управління капіталізацією потенціалу підприємств є об'єктом дослідження таких учених, як Л. Зайцева [5], О. Бутнік-Сіверський [6], Ю. Плугіна [7], Я. Лісун [8]. Інтелектуальний потенціал, питання щодо управління ним є предметом досліджень таких науковців, як: Г. Островська [1], П.Г. Перерва, Л.С. Марчук [2], О. Ареф'єва, О. Вовк [3], Л. Помазан [4], А. Ковальчук, Н. Гончарова [9], В. Прохорова, В. Чобіток [10], А. Квілінський, А. Кужіор, В. Ткаченко [11], П. Перерва, О. Маслак, Т. Кобелєва, В. Кучинський, С. Ілляшенко [12]. Проте динамічність середовища функціонування підприємств, трансформаційні процеси національної економіки спричиняють виникнення нових умов, ризиків та невизначеностей, які необхідно мати на увазі під час формування системи управління капіталізацією інтелектуального потенціалу, а використання саме адаптивного підходу до управління процесами капіталізації інтелектуального потенціалу дасть змогу їх урахувати.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження та обґрунтування основних аспектів адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства у сучасних умовах трансформаційних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Темпи індустріального та економічного розвитку свідчать про швидкі зміни та трансформації в інструментах забезпечення господарської діяльності та потребують формування потужного економічного потенціалу. Нині економічний потенціал підприємства повинен бути сформований з урахуванням адаптацій до темпів економічного зростання, трендів сучасного ведення бізнесу, процесів інтелектуалізації суспільних відносин. Уважаємо, що сучасний стан економічного потенціалу будь-якого підприємства має забезпечуватися наявністю потужного інтелектуального потенціалу, який є основою формування та використання усіх інших його складників. Безперервний розвиток

суспільства, активне використання й упровадження інноваційних технологій та цифрових інструментів зумовили вихід інтелектуального капіталу на провідні позиції щодо забезпечення розвитку підприємств. У ХХІ ст. вартість продукції, послуги чи бізнесу визначається не лише використаними ресурсами (праця, капітал, сировина), а й знаннями, які формують інноваційні продукти, навички, технології, цифрові дані тощо. Проте активне використання знань як сучасного рушійного засобу виробництва в умовах конкурентної та змінної економіки потребує капіталізації, процесами якої необхідно управляти, адаптувати до сучасних реалій задля їх ефективності.

Сьогодні в умовах вітчизняної економіки в контексті комерціалізації інтелектуального потенціалу склад сукупних активів підприємств характеризується низькою часткою нематеріальних активів. Глобальні тенденції розвитку фінансового ринку та світовий досвід свідчать про те, що вартість нематеріальних активів у загальній вартості бізнесу на світовому ринку становить від 40% до 90%. Водночас вартість нематеріальних активів вітчизняних підприємств становить від 2% до 5%, тоді як, за оптимістичною оцінкою, вартість нематеріальних активів вітчизняних підприємств може становити від 15% до 20%. Дану ситуацію пояснюють тим, що у структурі доданої вартості країни переважають продукти з низьким рівнем переробки (сировина та напівфабрикати), а українська економіка все ще перебуває на індустріальному етапі розвитку. Зростання частки нематеріальних активів підприємств та, відповідно, інтелектуального потенціалу можливе за рахунок активного залучення в економічний обіг підприємствами технологічних рішень за умови їх справедливої оцінки [1], а також новітніх інтелектуальних технологій, цифрових інструментів. Тобто потенціал формування інтелектуального капіталу є досить потужним, проте потребує застосування інструментів управління та активної капіталізації, переходу підприємств до постіндустріального використання засобів виробництва, їх актуалізації та адаптації до світового економічного середовища.

Відповідно, основою інтенсифікації розвитку вітчизняних підприємств є саме інтелектуальний потенціал. П. Перерва та Л. Марчук розглядають інтелектуальний потенціал підприємства як «інтелектуальні можливості (здібності) та ресурси (запаси) теперішнього і майбутнього часу для досягнення конкретної мети (завдань) підприємства» [2]. Тобто інтелектуальний потенціал залежить від можливостей використання знань у процесі господарської діяльності. Підприємства, як прагнуть розвиватися, у процесі здійснення власної діяльності мають поєднувати різні матеріальні, нематеріальні й трудові ресурси, між якими існують певні зв'язки, ефективність яких підвищується

за активізації інтелектуалізації та модернізації, що спрямовані на логістизацію потоків, формування інформаційно-інтелектуальної бази аналізу та прогнозування результативності [3]. Таким чином, інтелектуалізація діяльності підприємства є базою для формування інтелектуального потенціалу, який потребує управління та капіталізації для підвищення ефективності та розвитку підприємницьких структур.

Відповідно до комплексного економічного підходу, до складу інтелектуального потенціалу підприємства входять: можливості, ресурси, кошти, запаси, які мають характерні інтелектуальні особливості та наповнення, що використовуються для досягнення визначених стратегічних цілей. Водночас інтелектуальний потенціал розглядається як підсистема підприємства з визначеними для неї елементами, такими як інтелектуальний капітал та управління знаннями, властивостями інноваційності, цифровізованості та конкурентоспроможності, зв'язками, комунікаціями та забезпеченням, зокрема виробничим, інформаційним, організаційним, кадровим, функціональним, фінансовим, науковим, маркетинговим, технічним [2]. Необхідно зауважити, що всі ці елементи, властивості, зв'язки, комунікації та забезпечення потребують використання методів адаптивного управління, що сприятиме збільшенню вартості підприємства шляхом капіталізації інтелектуального капіталу.

Для формування актуальної системи управління інтелектуальним потенціалом та перетворення його на провідний капітал підприємства необхідно розглянути його структуру. Узагальнюючи наукові підходи, необхідно зазначити, що до складників інтелектуального потенціалу підприємства належать [4]: людські ресурси – індивідуальні та колективні знання, компетентності, творчі здібності, практичні навички, моральні цінності, якості та культура праці; інтелектуальна здатність – здатність до навчання, професійні навички, програмне забезпечення, патенти, авторські права, виробничі секрети тощо; організаційні ресурси – комунікації, процедури, інформативне наповнення, технології, структура підприємства, система управління, корпоративна культура; ринкові активи – нематеріальні активи, які входять до балансу підприємства та використовуються у виробничому та управлінському процесах, а також їхня вартість на ринку.

Управління інтелектуальним потенціалом має забезпечити належний рівень його капіталізації, тобто капіталізація інтелектуального потенціалу є необхідним елементом управління, оскільки відображає економічну сутність інтелектуального потенціалу конкретного підприємства та надає йому вартісних характеристик. Якщо розглядати капіталізацію як окреме явище, термін «капіталізація» являє собою процес збільшення капіталу, що

виступає індикатором змін стану підприємства в результаті цілеспрямованого створення та управління вартістю бізнесу [5]. Капіталізацію майнових інтелектуальної власності можна розглядати як вартість майнових прав інтелектуальної власності у процесі її комерціалізації, що спрямована на досягнення основної мети підприємства: отримання прибутку (доданої вартості) [6]. У контексті забезпечення вартості інтелектуального потенціалу капіталізація може розглядатись як процес вартісного перетворення інтелектуальних продуктів діяльності підприємства на капітал шляхом визначення його вартості та включення до власного капіталу.

Для адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу не менш важливим є вибір методів капіталізації відповідно до їхніх видів, адже конкретний вид має певні специфічні особливості, які необхідно враховувати під час здійснення управління. На основі проведених досліджень [5–8] основними видами капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств в умовах адаптивного середовища є реальна, фіктивна, маркетингова, пряма та зворотна (рис. 1).

Загалом капіталізація інтелектуального потенціалу підприємств здійснюється через використання механізмів визначення його ринкової вартості, яка визначає капіталізацію його цінності, унікальність використаних знань, їх соціально-економічну важливість та наявність передумов для формування інноваційного потенціалу підприємства. Величина ступеня капіталізації залежить від дохідності, ступеню ризику господарчої діяльності, платоспроможності потенційного покупця, наявності альтернативних об'єктів вкладання коштів [8]. У таких умовах капіталізація інтелектуального потенціалу, як і будь-який бізнес-процес, потребує управління, яке дасть змогу максимізувати очікувані результати у стратегічному вимірі задля підвищення конкурентоздатності підприємства.

Управління вартістю підприємств та їхнім інтелектуальним потенціалом є цілеспрямованою діяльністю, яка потребує використання сучасних фінансових інструментів і передбачає свідому вмотивовану участь усіх працівників фірми щодо забезпечення його ефективної діяльності [8]. Управління капіталізацією інтелектуального потенціалу забезпечує надання знанням та інтелектуальному капіталу ексклюзивної цінності та вартісного вираження, що визначають конкурентні переваги та забезпечують сталий розвиток підприємствам.

В умовах адаптивності управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємств має декілька особливих характеристик, що відображають складники інтелектуального потенціалу, види капіталізації та дають змогу розглянути управління як бізнес-процес. Основними такими характеристиками є:

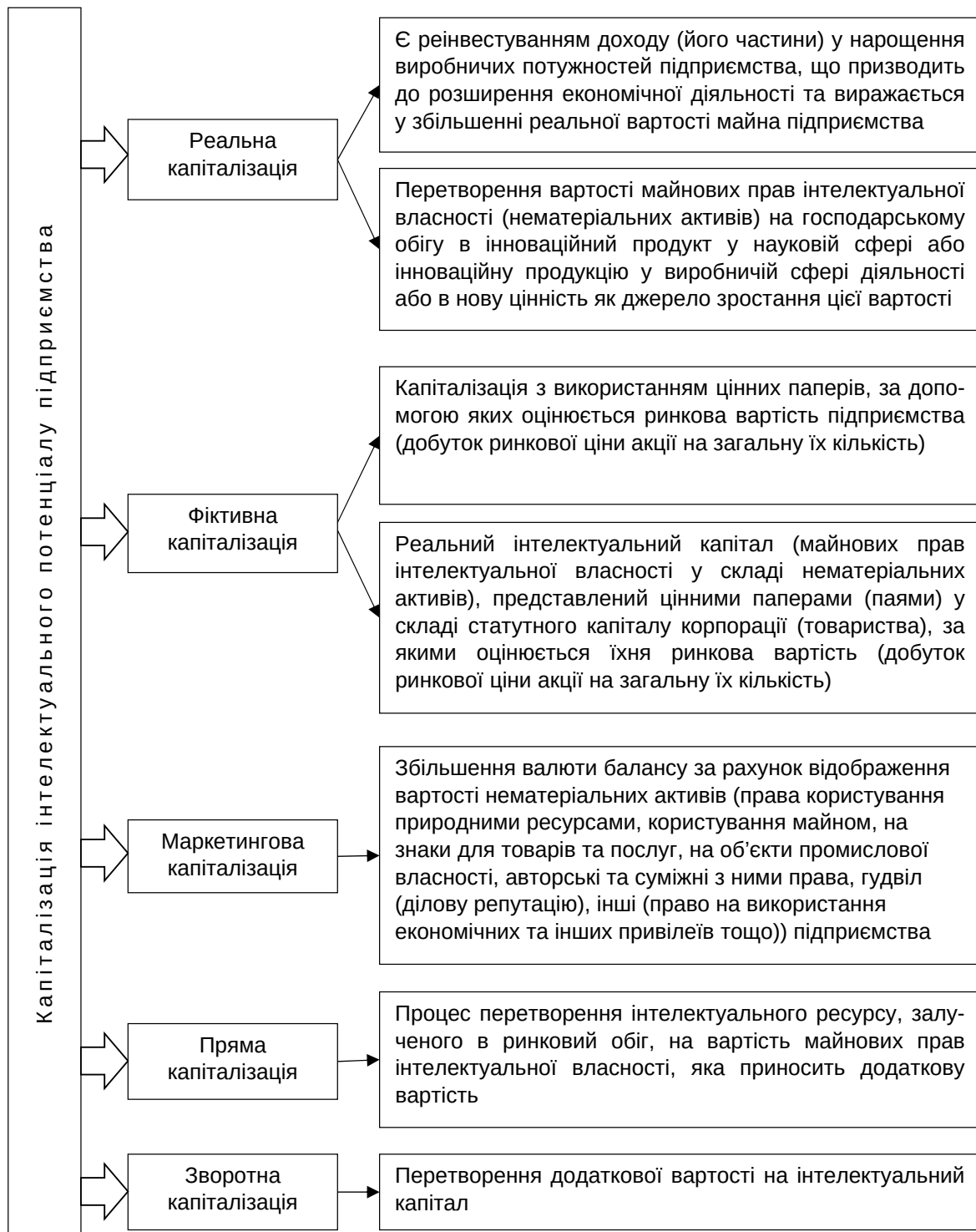

Рис. 1. Види капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств в умовах адаптивності

Джерело: сформовано авторами на основі [5–8]

– інтелектуальний потенціал ґрунтується на знаннях, які є його основним ресурсом та, відповідно, об'єктом управління, використання можливостей знань є основою для формування інтелектуального потенціалу;

– управління капіталізацією інтелектуального потенціалу можливе завдяки використанню сучасних методів інформатизації та цифровізації;

інтелектуальний потенціал залежить від комунікацій, які налагоджуються завдяки цифровим технологіям, інформаційним ресурсам, інноваційним продуктам;

– адаптивне управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства неможливе без активної інтелектуалізації бізнес-процесів виробничого та управлінського характеру;

– процеси управління базуються на постійному навчанні та прагненні підприємств до збільшення вартості інтелектуального потенціалу на довгостроковий період;

– розширення інтелектуального потенціалу та збільшення його вартості у контексті капіталізації здійснюється у межах корпоративної культури;

– усі процеси адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу мають підлягати загальній бізнес-стратегії підприємства, доповнювати її, що сприятиме його розвитку та забезпечуватиме належний рівень безпеки і стійкості.

Відповідно до описаних характеристик, можна сформувати бізнес-процеси адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства (рис. 2), до яких відносимо: розвиток інтелектуальних здібностей, використання знання як капіталу, максимізацію вартості, корпоративну культуру, бізнес-стратегію, цифровізацію та інтелектуалізацію виробництва, мотивацію до збільшення вартості знань.

Визначення адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства через систему бізнес-процесів дає змогу сформувати його пріоритетні напрями (рис. 3), які згруповані у стратегічно-орієнтовані, процесно-цільові та адаптаційно-гармонізовані. Стратегічно-орієнтована група забезпечує дотримання стратегічних цілей та завдань із метою досягнення активного накопичення та використання інтелектуального потенціалу. До них відносяться: управління знаннями; використання цифрових технологій; упровадження інструментів інновіingu; використання методів та прийомів холистичного управління інтелектуальним потенціалом; розвиток когнітивно-орієнтованих інструментів управління.

Наприклад, упровадження інструментів інновіingu в контексті адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства зумовлене обмеженістю форм та відсутністю у практичній діяльності підприємства економічних можливостей для залучення публічних ресурсів в інноваційні процеси модернізації підприємств [9], тобто підприємства мають самостійно забезпечити розвиток інновіingових процесів, оскільки, як показує практика, інноваційні проекти реалізуються за рахунок накопичених власних інтелектуальних та інвестиційних активів. Упровадження інструментів інновіingu є пріоритетним напрямом управління капіталізацією інтелектуального потенціалу, адже сучасні технології виробництва доповнюють можливості збільшення вартості інтелектуального капіталу.

Щодо використання методів та прийомів холистичного управління інтелектуальним потенціалом, то вони дадуть змогу збільшити вартість капіталу за таких умов: персонал матиме постійний доступ до інформації (оперативної, стратегічної, повної і достовірної) про основні проблеми, які пов'язані з інтелектуалізацією діяльності підприємства; ініціативу працівників із удосконалення роботи фірми, створення та реалізації креативних нововведень буде належним чином вмотивовано та винагороджено [10]. Методи та прийоми холистичного управління інтелектуальним потенціалом дають змогу забезпечити приналежність працівників до процесів управління капіталізацією інноваційного потенціалу, що підвищує його ефективність, сприяє розвитку корпоративної культури та іміджу підприємства.

Розвиток когнітивно-орієнтованих інструментів як напрямку управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства формує

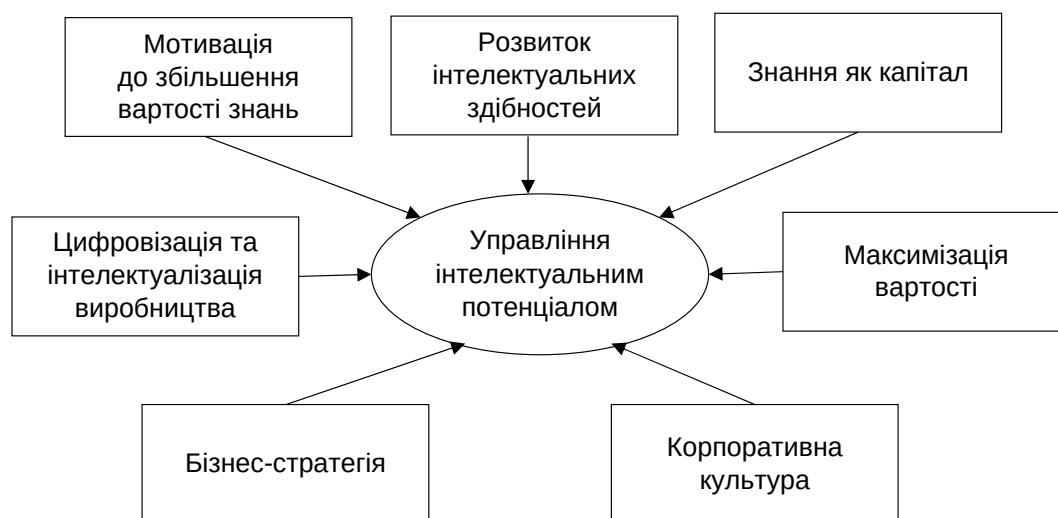

Рис. 2. Бізнес-процеси адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства

Джерело: сформовано авторами

Рис. 3. Пріоритетні напрями адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу в умовах конкурентного середовища

Джерело: сформовано авторами

базу для адаптаційно-гармонізованих напрямів, зокрема щодо впровадження адаптивних моделей планування та прогнозування інтелектуального потенціалу через застосування апарату штучної нейронної мережі. Штучні нейронні мережі у межах когнітивно-орієнтованих інструментів дають змогу створювати функціональні моделі для прогнозування безпечного розвитку інтелектуального потенціалу, який впливатиме на загальний стан розвитку суспільства [11]. Тобто сукупність таких напрямів дає змогу управляти капіталізацією інтелектуального потенціалу з розрахунку на забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Процесно-цільові напрями адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу в умовах конкурентного середовища відображають основи бізнес-процеси такого управління (рис. 2), до них відносимо: капіталізацію знань; фінансово-інвестиційні заходи щодо підвищення вартості нематеріальних активів; діагностику стану інтелектуального потенціалу та рівня його капіталізації; використання мотиваційних моделей управління капіталізацією; забезпечення процесів досягнення цілей підприємства. Фінансово-інвестиційні

заходи щодо підвищення вартості інтелектуального потенціалу включають у себе використання фінансових стимулів: податкові преференції, пільги чи канікули підприємствам, які здійснюють наукові дослідження та інтелектуально місткі, уникнення подвійного оподаткування, пошук інвесторів, як вітчизняних, так і закордонних, стимулювання контрактних наукових досліджень, підтримку національних виробників інновацій тощо [1]. Як бачимо, фінансово-інвестиційні заходи щодо підвищення вартості інтелектуального потенціалу є спільним напрямом, який передбачає залучення до адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу партнерів та органи державного чи місцевого управління, які зацікавлені у розвитку та посиленні інтелектуалізації підприємств провідних галузей.

Адаптаційно-гармонізовані напрями управління капіталізацією інтелектуального потенціалу спрямовані на актуалізацію сучасних викликів та умов ведення підприємницької діяльності, у тому числі під час забезпечення належного рівня інтелектуального потенціалу та його капіталізації. Адаптація до цифрових, фінансових, інноваційних

трендів передбачає використання основних прийомів вирішення інтелектуальних завдань інтелектуальних інформаційно-цифрових технологій у сфері управління процесами створення, комерціалізації та використання об'єктів інтелектуальної власності [12]. Окрім цього, до адаптаційно-гармонізованих напрямів відносимо: упровадження адаптивних моделей планування та прогнозування інтелектуального потенціалу; застосування інтелектуальних інформаційних технологій; гармонізацію підходів до управління капіталізацією інтелектуального потенціалу на всіх рівнях підприємства. Тобто адаптаційно-гармонізовані напрями є основоположними напрямками саме адаптивного управління, оскільки відображають його сутність через пристосування до динамічного конкурентного середовища та його змін.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, у результаті здійсненого дослідження визначено та обґрунтовано основні аспекти адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства в сучасних умовах трансформаційних змін: проаналізовано детермінанти сутності категорій «інтелектуальний потенціал» та «капіталізація» з урахуванням необхідності здійснювати управління ними в умовах адаптивності; розглянуто основні види капіталізації інтелектуального потенціалу підприємств (реальна, фіктивна, маркетингова, пряма та зворотна), які можна використовувати у процесах адаптивного управління; запропоновано та обґрунтовано сучасні пріоритетні напрями адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу відповідно до трьох груп: стратегічно-орієнтовані, процесно-цільові та адаптаційно-гармонізовані.

Практичне значення отриманих результатів полягає в актуалізації інструментів адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємств для подальшого використання у теоретичних дослідженнях та практичній роботі підприємств. Подальші дослідження будуть спрямовані на формування механізму адаптивного управління капіталізацією інтелектуального потенціалу підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Островська Г.Й. Активізація інтелектуального потенціалу підприємства та інтенсифікація процесів інтелектуальної власності в умовах економіки, заснованої на знаннях. *Соціальна економіка*. 2020. № 1(60). С. 97–113. URL: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2020-60-10>.
2. Перерва П.Г., Марчук Л.С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. № 15(1291). С. 53–63.

3. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.М. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств у контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 4(149). С. 8–16.

4. Помазан Л.М. Управління розвитком потенціалу наукоємних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15–16. С. 106–110. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15-16.106.

5. Зайцева Л. Капіталізація компаній: теоретичний аспект. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 3(39). С. 10–15.

6. Бутнік-Сіверський О. Теоретичні аспекти капіталізації майнових прав інтелектуальної власності з позиції доміанти неоекономіки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 59–72.

7. Плуґіна Ю.А. Механізм капіталізації інтелектуального капіталу підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. Вип. 40. С. 184–187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2012_40_45.

8. Лісун Я.В. Управління капіталізацією підприємств сфери послуг. *Вісник Донецького університету економіки та права*. 2011. № 2. С. 167–171.

9. Вовк О.М., Ковальчук А.М., Гончарова Н.В. Адаптивні технології ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 151–155. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-26>.

10. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Інтелектуалізація управлінських процесів як детермінантно-мотиваційна основа бізнес-моделі підприємств. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 2(144). С. 65–75.

11. Kwilinski, A., Tkachenko, V., & Kuzior, A. Transparent cognitive technologies to ensure sustainable society development. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2019. № 9(2). P. 561–570. URL: [http://doi.org/10.9770/jssi.2019.9.2\(15\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2019.9.2(15)).

12. Ефективність інформаційних технологій в управлінні інтелектуальною власністю промислового підприємства / П. Перерва та ін. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2021. № 1. С. 53–58.

REFERENCES:

1. Ostrovskaya G.J. (2020) Aktivizatsiya intelektual'nogo potentsialu pidpryyemstva ta intensyfikatsiya protsesiv intelektual'noyi vlasnosti v umovakh ekonomiky, zasnovanoyi na znannyakh [Activation of the intellectual potential of the enterprise and intensification of intellectual property processes in a knowledge-based economy]. *Sotsial'na ekonomika*, no. 1(60), pp. 97–113. (in Ukrainian)
2. Pererva P.G., Marchuk L.S. Intelektualnyy potentsial yak ekonomichna katehoriya [Intellectual potential as an economic category]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "Kharkivs'kyu politekhnichnyy instytut" (ekonomichni nauky): zb. nauk. pr. Kharkiv: NTU "KhPI"*, no. 15 (1291), pp. 53–63. (in Ukrainian)

3. Arefieva O.V., Vovk O.M., Ocheretyana S.M. (2020) Metodichni zasady diahnostuvannya rezultatyvnosti modernizatsiyi pidpryyemstv v konteksti realizatsiyi innovatsiynoho potentsialu [Methodological framework for assessing the enterprise modernization performance in the context of realizing its innovative potential]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohiy ta dyzaynu*, no. 4(149), pp. 8–16. (in Ukrainian)
4. Pomazan L. (2020) Upravlinnya rozvytkom potentsialu naukoyemnykh pidpryyemstv [Management of development of potential of science-intensive enterprises]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 15–16, pp. 106–110. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15-16.106 (in Ukrainian)
5. Zaitseva L. (2020) Kapitalizatsiya kompaniy: teoretychnyy aspekt [Capitalization of companies: a theoretical aspect]. *Visnyk Universytetu bankivs'koyi s pravy*, no. 3 (39), pp. 10–15. (in Ukrainian)
6. Butnik-Siversky O. (2019) Teoretychni aspekty kapitalizatsiyi maynovykh prav intelektual'noyi vlasnosti z pozytsiyi dominanty neoekonomiky. [Theoretical aspects of capitalization of intellectual property rights from the standpoint of the dominant neo-economy], *Teoriya i praktyka intelektual'noyi vlasnosti*, no. 1, pp. 59–72. (in Ukrainian)
7. Pluhina Yu.A. (2012) Mekhanizm kapitalizatsii intelektualnoho kapitalu pidpryyemstv [The mechanism of capitalization of intellectual capital of enterprises]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vyp. 40, pp. 184–187. (in Ukrainian)
8. Lisun Ya.V. (2011) Upravlinnya kapitalizatsiyeyu pidpryyemstv sfery posluh [Capitalization management of service enterprises]. *Visnyk Donets'koho universytetu ekonomiky ta prava*, no. 2, pp. 167–171. (in Ukrainian)
9. Vovk O.M., Kovalchuk A.M., Honcharova N.V. (2020) Adaptivni tekhnolohiyi resursnoho zabezpechennya innovatsiyanoi diyal'nosti pidpryyemstva [Adaptive technologies of resource provision of innovative activity of the enterprise]. *Infrastruktura rynku*, vyp. 42, pp. 151–155. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-26>. (in Ukrainian)
10. Prokhorova V.V., Chobitok V.I. (2020) Intelektualizatsiya upravlins'kykh protsesiv yak determinantnomotyvatsiyana osnova biznes-modeli pidpryyemstv [Intellectualization of management processes as a determinant-motivational basis of business model of enterprises]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohiy ta dyzaynu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 2 (144), pp. 65–75. (in Ukrainian)
11. Kwilinski A., Tkachenko V., Kuzior A. (2019) Transparent cognitive technologies to ensure sustainable society development. *Journal of Security and Sustainability. Issues* 9(2), pp. 561–570. DOI: [http://doi.org/10.9770/jssi.2019.9.2\(15\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2019.9.2(15)) (in English)
12. Pererva P., Maslak O., Kobyelyeva T., Kuchyns'kyy V., Ilyashenko S. (2021) Efektyvnist' informatsiynykh tekhnolohiy v upravlinni intelektual'noyu vlasnistyu promyslovoho pidpryyemstva [The effectiveness of information technology in the management of intellectual property of an industrial enterprise]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "Kharkivs'kyi politekhnichnyy instytut" (ekonomichni nauky)*, no. 1, pp. 53–58. (in Ukrainian)